

42 Bibl.
1740

1740.

2

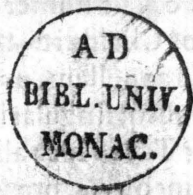
5.

CULTORIBUS
SACROSANCTÆ
THEOLOGIÆ

IN
ACADEMIA LIPSIENSI

*SALUTEM, AC PACEM
APPRECATUR*

DANIEL HEINRICI, DOCTOR
THEOLOGIÆ, ET PROFESSOR
PUBLICUS.

L. Prophetas.

2

6.
Comperator
biblicus

Moh

lib. 4. de Sa-
cerdotio.

QVOD FELIX, FAUSTUM, FOR-
TUNATUM QVE FIAT!

rophetas, qui succincto ac divino Scriptu-
ras illustrarunt commentario, nulla non tulit æ-
tas. Statim enim ac vir ille perbeatus, ut Moysen
nuncupabat Chrysostomus, Prophetæ admirandus,
ac mortalium omnium humanissimus, incepit.

pater sacrorum scriptorum celebrari, unâ egit eorum interpre-
tem. Qvô munere exegeticô reliqui etiam Prophetæ quandoq;
fungebantur, qui specialiter sic nominantur, cum certâ ratione
futura, aut captum humanum superantia à DEO illis fuerint reve-
lata. Habuerunt namq; eorum pleriq; discipulos, quibus divina
exposuerunt oracula, sicuti in sacris administrandis, ac rebus cæ-
teris eos informârunt fidelissimè. Qvod, me etiam silente, pa-

cap. 10. v. 5.
10. 11. 12. &
cap. 19. v. 20.
24.

tet ad oculum ex librô Samuelis primô. Ibi enim, capite non unô,
mentio fit נביא, seu, Prophetarum, hoc est, discipulorum Sa-
muelis, Prophetæ illius illustrissimi, quibus ipse Saul, postqvâm
aliquot nuncios misisset, non redeuntes, sese socium junxit, ut,
NUM ET SAUL INTER PROPHETAS? abierit in proverbium.
Cujus autem sensum neminem pigebit hâc legere. Anne & Saul,
mens Prophetarum est & sententia, homo sacrorum parum gna-
rus, eousq; progressus est, ut numero discipulorum Prophetarum
& Sapientum, quos Chaldaei כפרי, id est, interprete Lexi-
cographo, Scholasticos appellant, medium sese inferere, & cum
eis laudes divinas non absq; singulari devotione posset celebra-
re, & DEUM invocare? Taceo loca alia, qvâ eadem de prophetia
loqvuntur, & passim sunt obvia, præsertim in duobus Regû libris.

homil. 39. in
Genesin.

Qvôd si ad tempora posteriora esset eundem, Prophetæ
ejusmodi occurrent non pauci. Nam beatus iste (Chrysostomi
sunt verba) ad pedes Gamalielis eruditus, & optimè meritis Pro-
pheta, Paulus, inquit: Et quosdam quidem posuit DEUS in Ecclesiâ
primum Apostolos, secundò Prophetas, tertio Doctores, deinde virtutes,

exim-

exinde gratias curationum, opitulationes, gubernationes, genera lin-
 guarum, I. Corinth. XII. 28. Ubi ~~μερ~~ ^{μερ} ~~φήτας~~, qvos post τὸς τῆς πίστεως
 ἀρχηγὰς, hoc est, fidei duces, ut Apostolos nominat *Theophylactus*,
 collocat primos, interpretor literarum divinarum interpretes,
 non autem Prophetas veteres, qui ad Joannem usque, Prophetarum
 ultimum, vaticinati fuerunt, nec eos etiam, qui in Novi Te-
 stamenti primordiis prophetarunt, quomodo hos attendunt
Chrysostomus, *Oecumenius*, & quomodo laudabā, *Theophylactus*.
 Quò sensu etiam idem organum Christi electum (ita *Paulum* ite-
 rum vocat *Chrysostomus*) ἡ λαλῆν γλῶσση, id est, dono varia & pere-
 grina idiomata nosse, τὸ ~~μερ~~ ^{μερ} ~~φήτειν~~, seu, munus sacras literas ex-
 ponendi multis modis præfert, epistolā eādem, capite quartō &
 decimō, passim. Nec dubium est mihi ullum, quin Prophetas
 similes idem *Paulus* intelligat, in epistolā ad *Ephesios*, cap. IV. 11.
 Prophetias aliorum testantur scripta ab eis publicata. Talis au-
 tem Propheta, id est, Scripturarum interpres sine dubio, seculō
 statim à recuperatā salute primō, fuit *Clemens Romanus*, cujus epi-
 stolam, datam ad Corinthios, ac ante sexennium, & quod excur-
 rit, in Angliā editam, hodiē licet mirari. Quæ si etiam, ut videtur,
 genuina est & vera, prima est omnium scriptorum indubitato-
 rum, quæ post sacrarum literarū canonem ad nos pervenerunt.
 Seculō alterō prophetavit *Irenæus*, Episcopus Lugdunensis in
 Gallia. Testes sunt locupletes quinque illius libri adversus Valenti-
 num, qui pleni sunt doctrinā & pietate, variosq; Scripturæ locos e-
 nucleant. Seculum, quod sequitur, tertium, munere istō prophe-
 ticō illustrarunt *Origenes*, ab exantlato labore dictus Adaman-
 tius, *Cyprianus* item, ac *Zeno*, quibus adjungo ex quartæ ætatis
 Prophetis, *Eusebium* Cæsariensem, *Athanasium*, *Hilarium*, *Cyrillum*
 Hierosolymitanum, *Basilium*, *Gregorium Nazianzenum*, ac præ-
 primis *Hieronymum* & *Joannem Chrysostomum*, ne alios jam no-
 minem. *Augustinus*, Episcopus Hypponenſis, florebat seculō
 quintō, qui si Propheta non fuit, nemo fuit. Plures qui deside-
 rat, adeat *Catalogum testium veritatis*, dignum, qui evolvatur.

Augustinus

in commen-
tariis ad lo-
cum præsen-
tem.
lib. 4. de Sa-
cerdotio.

Paulus
Ep. 4. 11

1.

1637.

2

3

Origenes

4.

5

Luthey
 Duo tamen sunt Prophetæ, quorum recordatio cuilibet non penitus malo debet esse sacra. Unus est Martinus Lutherus, qui fuit, Langiô Citiensi Monachô teste, Theologus consummatus, profundus, incomparabilis, sacram Theologiam ad fontalem dignitatem, (nempe prophetiâ suâ, id est, fidissimâ Scripturæ interpretatione) primavimus puritatem, nec non Evangelicam sinceritatem, simplicemq; suam illam innocentiam, omni prorsus seculari philosophiâ explosâ, revocare conatus. Alterius vicem suppleat plurimum Reverendus ac Amplissimus Vir, Dn. D. HEINRICUS HÖPFNERUS, quem Prophetam, id est, disertissimum literarum divinarum interpretem, cum universô orbe literariô jure saluto. Fuit certè, ut multa paucis comprehendam, verus Theologus, quem Veteres circumscribebant, quòd sit Vir bonus, in sacris literis eruditus; non quidem eruditione solius intellectus, sed multò magis adfectus: ut ea, quæ per Theologiam intelligit, traducat per jugem ruminationem in adfectum cordis, & effectum operis.

Stephan
 Cùm verò hic Prophetarum Princeps, annò decursò, non tamen absque omine, Universitati Nostræ inclutæ & naturæ renuntiaverit, ac proinde Professionem, quam dicunt, Theologicam, beatissimò suò obitu fecerit vacivam, placuit DEO sapientissimo, & quia ipsi, etiam SERENISSIMO NOSTRO ELECTORI, ut laudata Professio, & cum eâ licentiâ publicè prophetandi mihi crederetur.

Solatus
Candidatus
 Quia ergò DEUS vocat, seqvar, non immemor Gregorii verborum, quæ præclara sunt, & aureis literis inscribenda, quippe hæc: Ex verbis Christi, Simon Joannis amas me? pasce oves meas, colligitur, quod si is, qui valet, omnipotentis DEI oves renuit pascere, ostendit se Pastorem summum minimè amare. Si enim unigenitus Patris pro explenda utilitate omnium de secretò Patris ad publicum nostrum egressus est, nos quid dicturi sumus, qui secretum nostrum præponimus utilitati proximorum? Quies itaque nobis ex corde appetenda est, & tamen pro multa-

rum lucro aliquando postponenda. Reliqua superaddet, qui vocavit DOMINUS. Si tamen vovendum est, voveo *Augustini* verbis, ut, qui misit me, servet me, servet incolumem, servet sine crimine, ut qui discens audiavi HEINRICUM HÖPFNERUM, docens locum suppleam morientis. Epistolâ 119.

Ut autem munus istud profesorium ac propheticum à libris propheticiis exordiar, mandat amicè Reverenda plurimum, ac Amplissima FACULTAS THEOLOGICA, cujus adfectum intimum & amorem verè collegialem mihi polliceor. Nec Vobis, LECTORES BENIVOLI AC FAVENTES, conatum hunc nostrum, spero, displiciturum. Prophetarum enim libri, divi Hieronymi iudiciò, ea sunt Scriptura, quæ universa Do-
proamidi in primis comment. Esaiæ ad Euseb. Virginem.
mini Sacramenta contineat: & (in quâ) tam natus de virgine Emmanuel, quàm illustrium patrator operum atque signorum, mortuus ac sepultus, & resurgens ab inferis, & Salvator universarum gentium prædicetur. Quid loquar de Physicâ, Ethicâ, & Logicâ? quicquid sanctarum est Scripturarum, quicquid potest humana lingua proferre, & mortalium sensus accipere, isto volumine (Prophetarum) continetur. Et si intelligebant (Prophetæ) quæ dicebant, cuncta sapientiæ rationisq; sunt plena, quemadmodum idem ille loquitur, nec aër voce pulsatus, ad aures eorum perveniebat: sed DEUS loquebatur in animo Prophetarum, juxta illud, quod alius Prophetæ dicit, Angelus qui loquebatur in me. Et, clamantes in cordibus nostris, Abba, Pater. Et, audiam, quid loquatur in me DOMINUS DEUS. Non autem jam explicabo נביאי קדמונים, id est, Prophetas priores, ut eos Theologi Ebraei distinguunt; & qui sunt liber Josue, liber Judicum, duo libri Samuelis, & totidem Regum. Animus mihi potius est, proponere נביאי אחרונים, hoc est, Prophetas posteriores, eosq; non majores, ut Augustinus vocat, nempe Esaiam, Jeremiam, Ezechiel, & Daniele, sed minores, quales sunt Hoseas, Joël, Amos, Obadias, Jonas, Michæ, Nabum, Habacuc, Zephania, Haggæus, acbarias, & Malachias. *lib. 18. de Civit. Dei cap. 29.* Græci Prophetas hosce minores ap-

Prophetæ

Prophetæ priores

Posterior

pellant *δωδεκάφυκτον*, & Ebraei *תרי עשר*, vel *תריסר*, duodecim, subintellige, Prophetarum. Illi enim, ut propter parvitatem in unum librum olim compingebantur, ita etiam pro uno tantum habebantur. Et quia inter eos primas tenet *Hoseas*, sacros meos labores ab eo auspicer, ordo postulat. Ordinem cum dico, eum intelligo, qui in codice divinò vulgò attenditur, non quò initiò temporis libelli isti prophetici fuerunt editi. Sunt enim illi maximè diversi, quòd alibi demonstrabitur.

Ne verò *Pauli* dememinisse videar, qui doctorem Ecclesiæ jubet *ὁρδοῖσθαι τὸν λόγον τῆς ἀληθείας*, hoc est, sermonem coelestem rectè parti, & doctrinæ membra discernere; idcirco *Hoseam*, ut Prophetas reliquos, ita tractabo, ut post prolegomena, annotem I. argumentum, & succinctam capitis partitionem. II. luculentam, & verè orthodoxam textus primigenii evolutionem. III. aphorismos, qui inde spontè profluunt, & stabiliunt doctrinam Christianam, aut destruunt falsam. Hâc methodò prælectiones meas publicas in Prophetas inchoabo, & *ἐὰν οὐ κεῖ* *ἡ Πατρίστη*, pertexam. Utar autem verbis simplicibus, cum *Ecclesiastica interpretatio, etiamsi habeat eloqui venustatem, dissimulare eam debeat, & fugere, ut non in otiosis Philosophorum scholis paucis discipulis, sed universo loquatur hominum generi*, quemadmodum verè *Hieronymus* admonet, & cum eo ego ipse alibi. Quod itidem *Augustinus* nobis inculcat. Cæterum ut thesaurus, per se preciosissimus, aliquanto alicui charior est futurus, si scierit, quàm à multis haud æstimandis vigiliis sit defudatum, ut erueretur; ita *Propheta noster*, quem si thesaurum pretiosissimum appellavero, verè appellavero, nobis erit jucundior, quòd magis habuerimus perspectum, quantam operam illi explicando ingenia præcellentissima adhibuerint. Reliquit enim *Apollinarius*, *Laodiceus* Episcopus in *Hoseam*, ut in Prophetas alios commentariolos, tangens magis sensus, quàm explicans. *Origenes* itidem par-

2. *Timoth. 2.*
v. 15.

1. *Cor. 16.*
v. 7.

de doctrinâ
Christian.
l. 4. c. 8.

Critical. in
Hoseam

vum de Propheta nostro scripsit libellum, cui hunc titulum imposuit, *ὅτι τὸ πῶς ὠνομάσθη ἐν τοῖς ὡσὲν ἐφ' ἑαυτοῦ*, hoc est, quare appellatur in Osee Ephraim, volens ostendere, quæcunque contra eum dicuntur, ad hæreticorum referenda personam. *Pierii* quoque extat tractatus longissimus, quem in exordio hujus Prophetæ die vigiliarum Dominicæ passionis extemporalis & disertò sermone profudit. Et *Eusebius* Cæsariensis, in octavo decimo libro *ἐυαγγελικῆς ἀποδείξεως* quædam de Hosea disputat. Quin *Didymus*, rogante ac instigante *Hieronymo*, tres libros in eundem Prophetam dictavit, ut testatur *Hieronymus* laudatus, qui & ipse commentator in Hoseam celebratur. Quem hõc in opere secuti sunt *Cyrillus* Alexandrinus, & qui ipsius æqualis fuit, aliquando etiam adversarius, *Theodoretus*, *Theophylactus* item, *Rupertus* Abbas Tuitiensis, ac *Remigius* Antistiodorensis. *Martini Lutheri*, interpretis Scripturæ supra laudem positi, quòd extent in Prophetam eundem commentaria, scimus, & gaudemus. Et hi sunt præcipui, ut recentiores præteream, quos in Prophetæ hujus campo habeo præcursores.

Qui mecum velint in eodem exspatiari, die Martis proximâ, horâ pomeridianâ secundâ, in Auditorio, quod vocant, Collegii Majoris superiori, ut convenient, omnibus animi studiis efflictim oro & contendo. Quod ad me attinet, in docendis Vobis, **STUDIOSI INDUSTRII**, neque industria mea, neque diligentia, aut benevolentia deerit. Tantùm, quò animò ego ad Vos docendos accedo, eòdem Vos me dicentem audite.

Præmittam autem lûce crastinâ, finitâ statim concione matutinâ, in Auditorio Collegii Majoris inferiori, ad morem **MAJORUM** laudatissimum, dissertationem, quæ instituto præsentì congruat, & de nullo alio, quàm munere prophetico faciat sermonem. Paucula nempe præfabor potius, quàm dicam, & monstrabo potius, quàm docebo de prophetico istò

& à nonnullis hodiè in scenam projectò quæsitiò : *An hodiernè seculò Prophetia, quatenus donum futura annunciandi denotat, vel uni saltem ac alteri homini obtingat, aut possit obtingere?*

VOS verò, **RECTOR** **MAGNIFICE**, *Amplissimi Facultatum omnium Decani, Seniores, Doctores, Profesores, Adsesores, Licentiati, Magistri, itemq; Studiosi virtute & eruditione nobilissimi, ac Cives Academia incluta universi*, hasce ad laborum meorum sacrorum primitias, ut eâ, quâ par est, observantiâ modestiâve invitem, imperant antiquissimi Universitatis Nostræ antiquissimæ mores, ac adfectus Vestri ad divina maximè propensi. Adeste proni, adeste benivoli, adeste frequentes. Redhostimentum cogitabo semper, si id exolvere non valuerò. **Valete**, & vivite mecum in pace, quam largiatur **TRINUNUS**. **Proponebatur publicè LIPSIAE, Dominicâ VI. post TRINITATIS, ANNO M. DC. XLIII.**

Typis Hæredum **GREGORII Kischens.**

